Alumna: Jana Lüscher Alemany
Tutors: Raquel Solà Pijoan i Ricard Mercader Frigola

De petita guardava somriures. Sobre com començar escrivint una novel·la i acabar vivint entre dos mons

Presentació

Moltes estones d'escriure que al final s'han convertit en llargues estones, també, de lectura. Plaents ambdues, sens dubte. Una llibreta i mitja plena, infinitat de documents Word, algun bolígraf que no he comptat i moltes, moltes coses que passen pel cap. I, bé, us preguntareu: *això és el que et vas proposar, oi?* Doncs sí: em vaig proposar escriure una novel·la. I no només escriure-la, sinó també conèixer el meu procés creatiu; prendre'n consciència, viure'l, sentir-lo.

I em vaig marcar com a objectiu aprofundir en la definició de *novel·la* que trobem al diccionari, perquè era una manera de plasmar tot el que aprendria escrivint la meva. No és que volgués ampliar la definició perquè pensi que és incorrecta o perquè no hi estigui d'acord, sinó que crec que quan un novel·lista llegeix la definició que un diccionari dona sobre el mot *novel·la*, veu paraules buides de sentit, immòbils i gelades, i no és capaç de sentir-hi identificades les seves novel·les, els seus escrits, la tinta que ha regalat a tants fulls. Igual que el Sol –si tingués ulls–, no es reconeixeria en les incomptables pantalles que recullen, a través d'una lent bruta i ratllada, i un filtre que distorsiona tots els colors, la seva sortida i posta de cada dia.

Per als meus dos objectius em calia i m'era de gran utilitat analitzar què és una novel·la, quins són els seus elements i els tipus que en podem trobar.

Metodologia

En el treball es poden identificar tres grans parts: la teoria, el *diari personal* i la novel·la. La teoria és la part de recerca que aplega tot allò relacionat amb *la novel·la* com a concepte general –el que he anat aprenent a nivell conceptual–; el *diari personal* és un reflex de la manera de treballar que he seguit i un recull de l'experiència personal de tot el treball de recerca i de la novel·la en particular –el que he viscut i com he treballat–, i la novel·la és el resultat final de la meva feina i la part pràctica, o el producte gairebé, del meu treball –el que, en definitiva, he creat.

Aquesta estructura de treball és, alhora, una manera de plasmar la metodologia que he seguit, fent quasi a tothora un treball paral·lel entre la teoria i l'escriptura de la novel·la (aquesta última a través del *diari personal*).

Per a dur-lo a terme m'he servit d'una llibreta –i bolígraf, és clar!– en la qual he abocat tot allò referent a la part artística de l'escriptura (és a dir, tant el *diari personal* com la novel·la). I m'ha ajudat molt, en la novel·la, una pissarra; que m'ha servit per quan no tenia clar com deixar rajar les frases, perquè llavors, amb un cop d'ull (i aquí trobem l'atractiu, en *mirar* i no en *llegir*), veia on podia encaixar la meva idea, amb què la podia relacionar o des d'on hi podia arribar.

Cos del treball

Tot el treball està estructurat combinant els apartats de *diari personal* i teoria, constantment; i la teoria m'ha resultat clau per escriure la novel·la, perquè llegir, investigar-me, llegir, documentar-me, llegir, llegir i llegir és el que m'ha amarat de varietat i m'ha proporcionat prou eines per decidir, sense tenir la sensació d'estar saltant al buit, elements com el narrador, el temps i el joc que hi ha dins d'aquest, el planteig de cada personatge, l'espai –que no només és físic!, sinó també psicològic i social.

La composició de la novel·la, reduïda a la senzillesa del resum és: *instant - reacció, instant - reacció,* i així durant quinze capítols, en els quals no només hi juga el coneixement teòric sobre els elements de la novel·la, sinó també la inspiració, l'actitud o el sentiment a l'hora d'escriure i les vivències íntimes del passat. I de tot això se'n fa un popurri, dins la imaginació, que acaba sortint entremig de la tinta, d'alguna manera indefinida; per això resulta difícil explicar amb un mínim de precisió i fidelitat a la realitat com s'escriu un capítol (o, més encara, una novel·la sencera!). El millor és veure un exemple i creure's que tot té una justificació, sigui o no racional; per això penso que el capítol set pot ser d'ajuda: igual que la resta, comença amb un epígraf, una cita que dona peu, en certa manera, al tema que tracta el capítol; planteja un *instant* (un moment del passat que es basa en un «somriure» i que la

nena, protagonista, recorda), i finalment culmina amb la *reacció* (que té la nena, ja de gran, en recordar aquest «somriure»).

VII

Hi ha un plaer en els boscos sense camins;
hi ha èxtasi a la costa solitària;
hi ha companyia, allí on ningú es fa present,
al costat del mar profund, i música al seu rugit:
no estimo menys a l'home, sinó més a la Natura...
LORD BYRON, *Pelegrinatge de Childe Harold*

Els plecs de les muntanyes que ens envolten són d'un verd que té vida. La mateixa vida que l'aigua xiuxiuejant amb frescor a les roques; frescor que no és de menta ni de boira quan fosqueja, sinó que la porta el vent i els peixos quan mouen la cua. Vida com els ocells negres que planegen amb elegància; i no pas l'elegància d'un senyor amb barret d'ala curta, sinó la d'algú que pica l'ullet, l'elegància que únicament es troba en la puresa de les persones, de la natura. Vida com el silenci dels cavalls que ara veig, lluny, camí enllà. No renillen furiosos, perquè no els cal, no es queixen, perquè l'eco de les valls i el verd més verge és tot el que tenen. Però no els cal més. Arrenco a córrer i de seguida sento els talons d'en Martí, rere meu, picant contra el terra. Amb un crit llarg exhalo tot el que em cap als pulmons, fins que sento que, de tant treure aire, haurien de vessar de verd, omplint-se sols de l'entorn. Aixeco el cap i miro el cel, deixant que el ressò de la meva veu em torni a omplir el pit. Pocs núvols passegen massa ràpid enmig d'un blau que sembla pintat.
El vent incessant agitaria arbres, sense parar, si n'hi haguessin; s'emportaria teulades senceres, si algú pensés en construir un poble aquí dalt, i faria desaparèixer pàgines i pàgines, si per algun motiu se m'acudís obrir un llibre. És un aire tan fred i tan hipnòtic, afilat com un ganivet i alhora ardent com un tros de carbó a la nit, que fins me l'imagino amb cara, talment una noia de cabells rojos salvatges, terrible i temptadorament esbullats, **somrient** joiosament, amb ulls de lleopard completament esbatanats, de cos menut però valent; perdurablement decidida i apassionada, nascuda enmig de tal puresa i llibertat que m'acaba resultant inimaginablement contaminable, eternament plaent a qualsevol dels sentits. És com si la veu d'aquest vent aconseguís esmunyir-se dins meu i embellir la perspectiva dels meus ulls, i com si una mà invisible, invisible però del tot real, pogués travessar el meu front, remenar-me els pensaments, escollir-los un per un i treure'ls a fora, fer-los volar cel enllà, rere els petits núvols, baixant sobre salts d'aigua, i guardar-los de nou, amb una harmonia meticulosa, dins el meu cap.

Torno a buidar tot el pit amb un crit que neix a la pregonesa de l'estómac; els cavalls allarguen el coll i deixen d'arrencar herba, sense deixar de mastegar, i és just en aquest moment en què la meva mirada es creua amb els ulls grossos, esferes perfectes, gairebé negres, d'un poltre que jeu, i tot de paraules em passen pel cap sense poder-ne aturar cap, ni un sol instant, i llavors penso en mi i en totes les persones que estimo molt i amb els gossos que volten pel carrer presos d'una corda eterna i d'un fil feble amb un home o una senyora o una família sencera, i penso que tots voldríem ser cavalls salvatges i ho hauríem de ser, almenys un cop de tant en tant, per sentir el vent fent i desfent nusos a la crinera, per ser increïblement petits entre muntanyes i per beure la neu que ha desglaçat i sentir el fred que flueix gola avall i cala a les dents. Però també penso, i això em fa sentir una estella de dolor al cor, en els nostres gossos, tan lliures i tan sotmesos alhora.

* * *

Tanco els ulls davant d'una infinitat de brins d'herba de tons diferents dibuixats sobre un full blanc, exageradament amuntegats, i dono voltes a la idea de *llibertat*. Ara ja no penso que ser com el vent vulgui dir *ser lliure*, o ser com la noia pèl-roja que era capaç d'imaginar en aquella vall, o com els cavalls salvatges que tant em van fascinar. *Ser lliure* té únicament a veure amb lligams interiors, és pensar i no només escoltar i llegir i observar, és tenir les armes necessàries per fer la revolució, és saber distingir les preocupacions reals de les il·lusòries; i és concedir la llibertat a tots els altres, concedint-nos-la a nosaltres mateixos primer.

Conclusions

Després de tot el que he sentit i tot el que he après, puc afirmar que no sé si aquest ja és el moment de donar per acabada la novel·la. I, de fet, em sembla que mai no ho sabré. Entenc que en tota creació pròpia, sigui artística o no, és extremadament difícil deixar de voler-hi canviar alguna cosa a cada nova aproximació; en el meu cas, a cada rellegida. Per donar definitivament i sense possible replanteig una obra qualsevol per conclosa, cal considerar que aquesta ha assolit la perfecció; un estat inexistent. Però una cosa és estar-ne satisfet i estimar-te-la; i una de ben diferent és dir que la teva obra és perfecta.

Evidentment no existeix la possibilitat que cada paràgraf o cada capítol tingui la mateixa intensitat, sigui igual de bell i cali de la mateixa manera dins la pell del lector; i per això en algun moment cal dir-se *prou* a un mateix, cal acceptar que el paràgraf que es té al davant està prou bé tal i com està, i que no és necessari seguir-hi buscant la perfecció (inexistent) que comentava abans.

Com vaig proposar-me, aprofundeixo en el terme *novel·la* per tal d'exposar la meva

pròpia definició. Comptant que, en definir un concepte de gran extensió (com ho és el mot *novel·la*), no podem acotar-ne els seus límits *a les palpentes*, amb indiferència ni amb una alta precisió, vull remarcar que no em sembla oportú fixar que una novel·la té *una llargària considerable*, si per *considerable* entenem *un nombre o interval concret de pàgines*; tampoc no em sembla pertinent afirmar que una novel·la és *destinada a delectar el lector*, si per *delectar* entenem *fer gustar un plaer intens*, ja que *plaer* comporta *satisfacció* o *quelcom agradable i atractiu*, i hi ha escriptors que busquen causar aversió o por, per exemple, al lector.
Per això, entenc per *novel·la* el més flexible dels gèneres literaris, que no es determina només pels seus elements, sinó també per les passions i discussions internes de l'escriptor, per poder narrar esdeveniments, personatges, llocs i fins i tot èpoques engendrades a la imaginació i, en relació al conte, per la capacitat que té d'abraçar molts esdeveniments al llarg del temps i, per tant, fer créixer personatges, introduir salts temporals i situar la història en incomptables escenaris.

Bibliografia

ANDREU, A. (2015). *Característiques principals del monòleg interior* [en línia]. [Consultat: 14 de setembre de 2017]. Disponible a Internet: <https://prezi.com/chpb18tqeyxl/caracteristiques-principals-del-monoleg-interior/> — BAQUERO GOYANES, M. (1989). *Estructuras de la novela actual*. Madrid: Editorial Castalia. — BOURNEUF, R. ; OUELLET, R. (1989). *La novela.* 5ª edició. Barcelona: Editorial Ariel. — CAÑELLES, I. (1999). *La construcción del personaje literario. Un camino de ida y vuelta.* Madrid: Ediciones y Talleres de Escritura Creativa Fuentetaja. — CERAMI, V. (1997). *Consells a un jove escriptor. Narrativa, cinema, teatre, ràdio.* Barcelona: Edicions 62. Llibres a l'abast, 308. — GINER, S. *Novel·la / Diccionari de la llengua catalana* [en línia]. Segona edició. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. [Consultat: 17 d'agost de 2017]. Disponible a Internet: <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=novel%B7la&operEntrada=0> — GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. *diccionari.cat* [en línia]. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana. Disponible a Internet: <http://www.diccionari.cat/> — GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Monòleg interior / enciclopèdia.cat* [en línia]. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana. [Consultat: 14 de setembre de 2017]. Disponible a Internet: <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0234989.xml> — KUNDERA, M. (1987). *L'art de la novel·la.* Barcelona: Ediciones Destino. L'àncora, 9. — LAROUSSE EDITORIAL. *Diccionaris en català: diccionari català-castellà català-anglès català-francès sinònims* [en línia]. Barcelona: Larousse Editorial. Disponible a Internet: <https://www.diccionaris.cat/> — LODGE, D. (1998). *L'art de la ficció*. Barcelona: Empúries. Biblioteca universal, 116. — LÓPEZ, I. (2012). *El narrador en segunda persona (tipos de narrador 5) / Literautas* [en línia]. [Consultat: 14 de setembre de 2017]. Disponible a Internet: <https://www.literautas.com/es/blog/post-1097/el-narrador-en-segun-

da-persona-tipos-de-narrador-5/> — PÁEZ, E. (2001). *Escribir. Manual de técnicas narrativas.* Madrid: Ediciones SM. — PIMAT, J. (2015). *Tipos de novela: un poco de todo y mucho más* [en línia]. [Consultat: 14 de desembre de 2017]. Disponible a Internet: <http://comoescribirbien.com/tipos-de-novelas/> — SIERRA I FABRA, J. (1 d'abril de 2017). *Com s'escriu una bona novel·la juvenil. Cultura|s, La Vanguardia*, núm. 771: 18-19. — TSEDI (2017). *Estructura interna de la narración* [en línia]. Madrid: Teleservicios editoriales. [Consultat: 9 de desembre de 2017]. Disponible a Internet: <http://blog.tsedi.com/estructura-interna-de-la-narracion/> — VIQUIPÈDIA (2016). *Novel·la epistolar* [en línia]. [Consultat: 29 d'octubre de 2017]. Disponible a Internet: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Novel%C2%B7la_epistolar> — WIKIPÈDIA (2017). *Espacio narrativo* [en línia]. [Consultat: 9 de desembre de 2017]. Disponible a Internet: <https://es.wikipedia.org/wiki/Espacio_